

UMURYANGO W'ABIBUMBYE

Urwego Rwashyiriweho Inkiko Mpanabyaha
Mpuzamahanga

MICT/1/Ihindurwa rya 2
3 Ukwakira 2016

Umwimerere: icyongereza

**IBYAHINDUWE MU MATEGEKO AGENGA IMIBURANISHIRIZE
N'ITANGWA RY'IBIMENYETSO**

INYANDIKO ITARI IBANGA

Hashingiwe ku Ngingo ya 13 ya Sitati no ku Ngingo ya 6 y'Amategeko Agenga Imiburanishirize n'Itangwa ry'Ibimenyetso y'Urwego Rwashyiriweho Inkiko Mpanabyaha Mpuzamahanga (Bizajya byitwa "Sitati" na "MICT", uko bikurikirana) n'Ingingo ya 6 y'Amategeko Agenga Imiburanishirize n'Itangwa ry'Ibimenyetso ("Amategeko") **Ingingo za 3, 5, 11, 19, 42, 47, 78, 79 na 155 y'Amategeko zirahinduwe hashingiwe ku cyemezo Abacamanza ba MICT bafashe mu nama rusange yo ku itariki ya 26 Nzeri 2016.**

Hashingiwe ku Ngingo ya 13(3) ya Sitati no ku Ngingo ya 6(B) y'Amategeko, ibyahinduwe bitangiye gukurikizwa kuva byemejwe n'Abacamanza **ku itariki ya 26 Nzeri 2016, kandi bishyizwe ahagaragara muri iyi nyandiko, hashingiwe ku gika cya 10 cy'Amabwiriza Ngenamikorere ku Bikurikizwa mu Kuvuga ibyahindurwa, Kubisuzuma no Kubitangaza mu Mategeko Agenga Imiburanishirize n'Itangwa ry'Ibimenyetso ya MICT, MICT/16/Thindurwa rya 1, 21 Nyakanga 2016.**

Izi ngingo zose zahinduwe ziri mu Mugereka wometse kuri iyi nyandiko.

Bikozwe kuri iyi tariki ya 3 Ukwakira 2016,
I La Haye,
U Buholandi.
y'Amategeko

Umucamanza Burton Hall
Ukuriye Komite

UMUGEREKA

Ingingo ya 3

Indimi

- A) Indimi zikoreshwa na MICT ni igifaransa n'icyongereza.
- B) Uregwa afite uburenganzira bwo gukoresha ururimi rwe.
- C) Avoka wunganira uregwa ashobora gusaba umucamanza cyangwa Perezida, bitewe n'ukwiye kugezwaho ikibazo, uruhushya rwo gukoresha urundi rurimi rutari rumwe mu ndimi zombi zikoreshwa mu kazi cyangwa urukoreshwa n'uregwa. Iyo ahawe urwo ruhushya, MICT yishingira kuriha umusemuzi amafaranga atarenze ayemejwe n'umucamanza cyangwa Perezida, niba hari agomba kurihwa, hitaweho uburenganzira bw'uregwa n'inyungu z'ubutabera.
- D) Undi muntu wese witabye MICT, uretse avoka wunganira uregwa, ashobora gukoresha ururimi rwe iyo nta na rumwe azi neza mu ndimi zombi zikoreshwa mu kazi.
- E) Gerefiye afata ingamba za ngombwa kugira ngo ibivugwa cyangwa ibyandikwa bisemurwe mu ndimi zikoreshwa na MICT.
- F)Iyo
- i) umuburanyi agomba kugira icyo akora mu gihe ntarengwa cyagenwe nyuma y'uko undi muburanyi yamaze gutanga inyandiko ye cyangwa kuyimenyesha uwo bireba ; kandi
- ii) hakurikijwe Amategeko, iyo nyandiko iri mu rurimi rutari rumwe muri izo zombi zikoreshwa na MICT, ~~igihe ntarengwa gitangira kubarwa uhereye igihe umuburanyi usabwa kugira icyo akora yahereweho na Gerefiye ya nyandiko yahinduwe muri rumwe mu ndimi zikoreshwa na MICT.~~
- igihe ntarengwa gitangira kubarwa uhereye igihe umuburanyi usabwa kugira icyo akora yahereweho na Gerefiye ya nyandiko yahinduwe muri rumwe mu ndimi zikoreshwa na MICT.**
- G) Gerefiye agomba gukora ku buryo inyandiko zihindurwa mu zindi ndimi mu gihe gito gishoboka.

Ingingo ya 5

Ingaruka zo kutubahiriza Amategeko

A) Iyo umuburanyi abyukije rugikubita ingoboka ivuga ko Amategeko cyangwa Amabwiriza ngengamikorere atubahirijwe, Urugereko rugena ingamba zo kumurenganura iyo rubonye gihamya ko itegeko ryishwe, kandi ko uko kuryica byarenganyije bikomeye uwo muburanyi.

B) Iyo ingoboka itabyukijwe rugikubita, Urugereko rushobora kugena ingamba zo kurenganura uwabyukije ingoboka igihe icyo ari cyo cyose, iyo hari gihamya ko hari itegeko ryishwe kandi uko kuryica bikaba byaramurenganyije ku buryo bukomeye.

C) Ingamba zo kurenganura zifatwa n'Urugereko hakurikijwe iyi Ngingo ni izo rubona ko zikwiye kugira ngo hubahirizwe amahame remezo y'ubutabera.

Ingingo ya 11

Icyifuzo cya Porokireri gisaba urukiko rw'igihugu kwikura urubanza

Iyo Porokireri abona ko ibyaha bikorwaho iperereza cyangwa bikurikiranwa mu rukiko rw'igihugu runaka kandi bishinjwa umuntu uvugwa mu Ngingo ya 1 2) ya Sitati :

A) Arimo kubikoraho iperereza;

B) yagombye kubikoraho iperereza bitewe n'impamvu zinyuranye, zirimo izi zikurikira:

i) uburemere bw'ibyaha;

ii) umwanya uregwa yarimo mu gihe ibyaha ashinjwa byakorwaga;

iii) akamaro muri rusange ibibazo urwo rubanza rubyutsa bifite mu rwego rw'amategeko; cyangwa

C) byakorewe inyandiko y'ibirego muri TPIY, TPIR cyangwa MICT, ~~Porokireri ashobora gusaba Urugereko rwa Mbere rw'Iremezo rwagenwe na Perezida gufata ku mugaragaro icyemezo gisaba urukiko rw'igihugu runaka kwikura urubanza rukarwoherereza MICT.~~

Porokireri ashobora gusaba Urugereko rwa Mbere rw'Iremezo rwagenwe na Perezida gufata, ku mugaragaro, icyemezo gisaba urukiko rw'igihugu runaka kwikura urubanza rukarwoherereza MICT.

Ingingo ya 19

Kutaboneka k'umucamanza

A) Iyo :

- i) ku mpamvu z'uburwayi cyangwa izindi mpamvu ze bwite zihutirwa, cyangwa ku mpamvu z'akazi ka MICT ariko byatangiwe uruhushya, umucamanza udashobora, mu gihe gishobora kuba kigufi, gukomeza kuburanisha urubanza rwatangiye, kandi
- ii) abacamanza b'Urugereko basigaye babona neza ko biri mu nyungu z'ubutabera, ~~bashobora gukomeza kuburanisha urwo rubanza wa mucamanza adahari mu gihe kitarenze iminsi itanu y'akazi.~~

bashobora gukomeza kuburanisha urwo rubanza wa mucamanza adahari mu gihe kitarenze iminsi itanu y'akazi.

B) Iyo :

- i) ku mpamvu z'uburwayi cyangwa izindi mpamvu ze bwite kandi zihutirwa, cyangwa ku mpamvu z'akazi ka MICT ariko byatangiwe uruhushya, umucamanza adashobora, mu gihe gishobora kuba kigufi, gukomeza kuburanisha urubanza rwatangiye; kandi
- ii) abacamanza b'Urugereko basigaye babona neza ko gukomeza kuruburanisha bonyine byabangamira inyungu z'ubutabera,
  - a) bashobora kwiga ibibazo babona ko bigomba gukemurwa, kubera inyungu z'ubutabera; **kandi**
  - b) abacamanza b'Urugereko basigaye bashobora gusubika iburanisha ry'urwo rubanza.

C) Iyo umucamanza wo mu Rugereko rwa Mbere rw'Iremezo, ku mpamvu iyo ari yo yose, adashobora gukomeza kuburanisha urubanza rwatangiye, mu gihe gishobora kuba kirekire, abandi bacamanza bagize urwo Rugereko babimenyesha Perezida ushobora gushyiraho undi mucamanza no gutegeka ko urubanza ruburanishwa bundi bushya cyangwa ko iburanisha rikomereza aho ryari rigereye. Cyakora, iyo izo mpamvu zibayeho nyuma y'imyanzuro mbanzizirubanza ivugwa mu Ngingo ya 100 cyangwa nyuma y'uko ibimenyetso bitangira gutangwa hakurikijwe Ingingo ya 102, iburanisha ntirishobora gukomeza uregwa atabyemeye, ariko haseguriwe ibivugwa mu bika D) na G).

D) Iyo, hakurikijwe ibivugwa mu nteruro ya nyuma y'igika C) uregwa yanze kwemera ko urubanza rukomeza, abacamanza basigaye bashobora kwiyezwa gukomeza urubanza mu Rugereko rwa Mbere rw'Iremezo, bafatanyije n'umucamanza w'umusimbura iyo bose bemeje ko ari bwo buryo bwiza bwo kurengera inyungu z'ubutabera, bakurikije uko ibintu byose byifashe. Ababuranyi bombi bashobora kujuririra icyo cyemezo. Iyo nta jurira ribaye cyangwa Urugereko rw'Ubujurire ntiruhindure icyemezo cyo mu Rugereko rwa Mbere rw'Iremezo, Perezida ashiraho undi mucamanza wo kuzuzanya umubare w'abagize intereko. Ibyo bibaho ari uko uwo mucamanza yerekanye ko idosiye yayize bihagije. Gusimbura umucamanza hashingiwe kuri iki gika bikorwa rimwe gusa.

E) Iyo mu rubanza hashyizweho umucamanza w'umusimbura hakurikijwe Ingingo ya 20, kandi hari umucamanza udashoboye gukomeza kuburanisha, urwo rubanza rukomezanya n'uwo mucamanza w'umusimbura mu kigwi cy'uwo udashoboye gukomeza kuburanisha.

F) Iyo umucamanza arwaye, cyangwa hari umwanya utarashyirwamo umucamanza cyangwa hari izindi mpamvu zisa n'izo, Perezida ashobora, mu gihe asanga ari bwo buryo bwo kurengera inyungu z'ubutabera, kwemerera Urugereko gukemura ibibazo bisanzwe, nko gusoma ibyemezo, iyo umwe cyangwa bamwe mu barugize badahari.

G) Iyo umucamanza umwe rukumbi, kubera impamvu iyo ari yo yose, adashobora gukomeza kuburanisha urubanza rwatangiyeye, mu gihe gishobora kuba kirekire, Perezida ashobora gushyiraho undi mucamanza umwe rukumbi no gutegeka ko urubanza ruburanishwa bundi bushya cyangwa ko iburanisha rikomereza aho ryari rigereye. Cyakora, iyo izo mpamvu zibayeho nyuma y'imyanzuro mbanzirizarubanza ivugwa mu Ngingo ya 100 cyangwa nyuma y'uko ibimenyetso bitangira gutangwa hakurikijwe Ingingo ya 102, iburanisha ntirishobora gukomeza uregwa atabyemeye.

Ingingo ya 42

Ishyirwaho rya avoka, ubushobozi n'inshingano bye

A) Avoka wihitiwemo n'ukekwaho icyaha cyangwa n'uregwa ageza bidatinze mu biro bya Gerefiye impapuro zimuha ububasha bwo kunganira uwo muntu. Haseguriwe icyemezo cyose cy'Urugereko cyakwima avoka ububasha bwo kunganira uregwa hashingiwe ku Ngingo ya 45, iya 47 cyangwa iya 90, avoka wese afatwa nk'ufite ubushobozi bwo kunganira ukekwa icyaha cyangwa uregwa iyo Gerefiye yemera ko uwo avoka:

- i) yemerewe gukora imirimo ya avoka mu gihugu iki n'iki cyangwa ari umwarimu wigisha amategeko muri kaminuza;
- ii) avuga kandi yandika neza rumwe muri ndimi zombi zikoreshwa muri MICT, keretse Gerefiye asanze ari ngombwa, kubera inyungu z'ubutabera, gukuraho ibyo bisabwa, nk'uko biteganywa n'igika B);
- iii) ari umunyamuryango w'ishyirahamwe ry'abavoka baburanira abantu muri MICT ryemewe na Gerefiye, kandi adafitemo ikibazo;
- iv) atahamijwe amakosa cyangwa atahanwe mu bundi buryo nyuma y'urubanza rurebana na disipline yarezwe mu rwego rw'igihugu cyangwa mpuzamahanga, harimo n'imanza zishingiye ku mategeko agenga imyitwarire y'abavoka mu kazi, keretse Gerefiye asanze, bitewe n'uko ibintu byifashe, byaba ari ugukabya kumwambura ububasha yari yahawe bwo kunganira uregwa;
- v) atahamijwe icyaha mu manza z'inshinjabyaha;
- vi) mu kazi cyangwa ahandi mu mibereho ye, atishoye mu buriganya cyangwa mu myitwarire bitesha agaciro umurimo wa avoka, bibangamiye imigendekere myiza y'ubutabera, bishobora kumunga icyizere rubanda bafitiye MICT cyangwa imigendekere myiza y'ubutabera, cyangwa na none bishobora gusiga ibara MICT; kandi
- vii) atatanze amakuru y'ikinyoma ku mashuri yize no ku bushobozi bwe bwo gukora umwuga w'abavoka cyangwa ko nta makuru afite akamaro yirengaije gutanga.

B) Gerefiye ashobora, bisabwe n'ukekwaho icyaha cyangwa uregwa kandi kubera inyungu z'ubutabera, gushyiraho avoka uvuga urundi rurimi rutari muri ebyiri zikoreshwa mu kazi ka MICT ariko ruvugwa n'ukekwaho icyaha cyangwa uregwa. Ibyo Gerefiye ashobora kubyemera abanje kugena ibyo abona ko bikwiye kubanza kubahirizwa, harimo n'uko avoka cyangwa uregwa birihira amafaranga yo gusemura cyangwa guhindura inyandiko mu ndimi ubundi adasanze atangwa na MICT kandi n'uko avoka yemera ko atazasaba kongererwa igihe yitwaje ko adakoresha rumwe mu ndimi zikoreshwa mu kazi ka MICT. Uregwa cyangwa avoka umwunganira bashobora kujuririra Perezida ku cyemezo cyafashwe na Gerefiye. icyemezo gifashwe na Perezida kuri ubwo bujuriye ntikijuririrwa.

C) Mu mirimo yabo, abavoka bagomba kubahiriza ibiteganywa na Sitati, Amategeko Agenga Imiburanishirize n'Itangwa ry'Ibimenyetso, amabwiriza agenga ifungwa

kimwe n'andi mabwiriza yemejwe na MICT, amasezerano hagati ya MICT n'igihugu ifitemo icyicaro, amategeko agenga imyifatire n'imikorere y'abavoka mu murimo wabo ndetse, byaba ngombwa, n'amabwiriza MICT igenderaho mu kugenera uregwa avoka ashwirwaho na Gerefiye kandi akemezwa n'abacamanza bose bafite imanza baburanisha muri MICT mu gihe cy'iyemezwa ry'ayo mategeko.

D) Hazashwirwaho akanama ngishwa nama ko gufasha Perezida na Gerefiye mu bibazo birebana n'abavoka bunganira abaregwa. Abagize ako kanama batoranywa mu bantu bahagarariye amashyirahamwe y'abakozi no mu bavoka bunganira abaregwa muri TPIR ~~cyangwa TPIY, TIPY, cyangwa MICT~~. Bagomba kuba bafite uburambe mu mirimo yerekeranye n'amategeko kandi bakomoka mu miryango y'amategeko itandukanye. Gerefiye ashwiraho amabwiriza asobanura imitunganyirize n'ububasha by'ako kanama ngishwa nama.

Ingingo ya 47

Imyitwarire mibi ya avoka

A) Iyo Urugereko rubona imyitwarire ya avoka irangwa n'agasuzuguro, gutandukira, cyangwa mu bundi buryo ubwo ari bwo bwose ibangamiye imigendekere myiza y'iburanisha, cyangwa se irangwa n'uburangare cyangwa kubura ubunyamwuga n'imyifatire myiza mu kazi, rushobora kumufatira ibyemezo bikurikira, nyuma yo kumwihaniza ku mugaragaro ntiyikosore no kumuha umwanya wo kwisobanura :

i) ~~kwima uwo avoka ijambo;~~

ii) kwemeza ko uwo avoka atakemerewe kuburanira abaregwa cyangwa abakekwaho icyaha muri MICT; ~~hashingiwe ku Ngingo ya 42 n'iya 43;~~ cyangwa

ii) kwima uwo avoka ijambo

B) Avoka afite uburenganzira bwo kujuririra Ibihano bitangwa hashingiwe ku gika A).

C) Iyo avoka washyizweho hakurikijwe Ingingo ya 43 ahawe igihano cyo kwimwa ijambo hashingiwe ku gika A) i), Urugereko rushobora gutegeka Gerefiye gushyiraho undi avoka umusimbura. Iyo icyemezo gifatira avoka igihano cyajuririwe, Gerefiye ntashobora gushyiraho avoka umusimbura mu gihe cyose Urugereko rw'Ubujurire rutarafata icyemezo kuri ubwo bujurire.

D) Urugereko, rubyemerewe na Perezida, rushobora kumenyesha urugaga rw'abavoka rwo mu gihugu rwita ku myifatire ya avoka, imyitwarire mibi ye cyangwa rukabimenyesha urwego ruyobora kaminuza yigishamo iyo akora akazi k'ubwarimu gusa atagakomatanyije n'aka avoka.

E) Gerefiye ashiraho amabwiriza agenga imyifatire y'abavoka baburana muri MICT kandi akora ibishoboka kugira ngo yubahirizwe, ariko ayo mabwiriza agomba kubanza kwemerwa na Perezida. Ihindurwa ry'amabwiriza agenga imyifatire y'abavoka rikorwa hamaze kugishwa inama abahagarariye Porokireri n'abagize akanama ngishwa nama, haseguriwe ko rigomba kwemerwa na Perezida. Iyo hari impamvu zikomeye zemeza Gerefiye ko avoka uburana muri MICT yanyuranyije bikomeye n'ayo mabwiriza, ashobora gufata ibyemezo bikwiye hakurikijwe ibiteganywa na yo.

Ingingo ya 78

Ubuhamya budasanze bufatwa kugira ngo buzakoreshwe nk'ikimenyetso mu manza zizaba nyuma

A) Iyo hashize igihe gishyize mu gaciro urwandiko rwo gufata rutubahirijwe, Porokireri ashobora gushyikiriza Perezida icyifuzo gisaba ko ubuhamya burebana n'ibikubiye mu nyandiko y'ibirego bufatwa mu buryo budasanze kugira ngo bubikwe buzakoreshwe nk'ikimenyetso mu rubanza ruzaba nyuma. Ubwo buhamya bufatwa mu mihango y'iburanisha iyobowe n'umucamanza umwe rukumbi.

B) Iyo urwandiko rwo gufata rwubahirijwe ariko uregwa ataroherezwa ishamba rya MICT bireba, Porokireri cyangwa avoka w'uregwa, niba amufite, ashobora gushyikiriza Perezida icyifuzo gisaba ko ubuhamya bw'abatangabuhamya runaka bufatwa mu buryo budasanze kugira ngo buzakoreshwe nk'ikimenyetso mu rubanza ruzaba nyuma. Ubwo buhamya bufatwa mu muhango w'iburanisha uyobowe n'umucamanza umwe rukumbi.

C) Iyo Perezida amaze kubona icyifuzo cyatanze hakurikijwe igika A) cyangwa B), ashyikiriza ikibazo umucamanza umwe rukumbi, kandi uregwa yaba adafite avoka umwunganira, agategeka Gerefiye kumugenera avoka w'agateganyo wujuje ibyangombwa biteganywa n'Ingingo ya 43 C) kugira ngo arengere inyungu z'uregwa.

D) Umucamanza umwe rukumbi yumva mu muhezo Porokireri na avoka washyiriweho kurengera inyungu z'uregwa. Iyo bibaye ngombwa, yakira amakuru agejeweho na Porokireri yerekeranye n'aho uregwa aherereye, kandi bitabaye ngombwa ko ayo makuru Porokireri ayamenyesha undi muburanyi.

E) Umucamanza umwe rukumbi ashobora kwemera icyifuzo cyatanze hashingiwe ku gika A) iyo abona neza ko:

- i) hakoze ibishoboka ku buryo bushyize mu gaciro kugira ngo urwandiko rwo gufata rwubahirizwe ;
- ii) bisa nk'aho bitazashoboka ko urwandiko rwo gufata rwubahirizwa mu gihe gishyize mu gaciro; kandi
- iii) ibyo biri mu nyungu z'ubutabera.

F) Umucamanza umwe rukumbi ashobora kwemera icyifuzo cyatanzwe hakurikijwe igika B) iyo abona neza ko hariho impamvu zidasanzwe kandi ko inyungu z'ubutabera zigomba kurengerwa.

G) Iyo umucamanza umwe rukumbi yemeye icyifuzo cyatanzwe hashingiwe ku bika A) na E) cyangwa B) na F):

i) ategeka Gerefiye gutangaza icyemezo n'urwandiko rwo gufata uregwa, iyo icyo cyemezo cyafashwe hashingiwe ku bika A) na E);

ii) ategeka Gerefiye gushyiraho abakozi ba ngombwa bo gufasha avoka ushinzwe kurengera inyungu z'uregwa.

H) Gerefiye amenyesha icyemezo kivugwa mu gika G) i) abategetsi b'igihugu cyangwa b'ibihugu aho bizwi cyangwa abantu bakeka ko uregwa n'umuryango we, cyangwa uregwa wenyine, cyangwa umuryango we ukwawo babamo cyangwa bigeze kubamo, kugira ngo ibyo bihugu bitangaze icyo cyemezo mu binyamakuru cyangwa kuri radiyo, kuri televiziyo, ku rubuga rwa interineti cyangwa ahandi hose hakwiye mu kumenyesha rubanda n'umuryango w'uregwa, iyo bishoboka, ko hakurikijwe icyemezo cya MICT hazafatwa, nyuma y'iminsi mirongo itatu ikurikira igihe itangazo ryashyiriwe ahagaragara, ubuhamya budasanzwe kugira ngo bubikwe nk'ikimenyetso mu rubanza ruzaba.

I) Iyo umucamanza umwe rukumbi yemeye icyifuzo cyatanzwe hashingiwe ku bika A) na E), avoka ushinzwe kurengera inyungu z'uregwa ashobora gushyikiriza Perezida w'Urukiko icyifuzo gisaba ko hafatwa ubuhamya budasanzwe bwa ngombwa kugira ngo bubikwe buzabere uregwa ikimenyetso kimushinjura mu rubanza ruzaba nyuma. Ibika C), D), E) na G) ii) birakurikizwa ku birebana n'iki kibazo, ariko hahinduwe ibigomba guhinduka.

J) Ingingo za 47, 55, 58, 71-76, 77 E), 80-82, 86-90, 94-95 106-108, 114, 117-119, hamwe n'Ingingo ya 111, haseguriwe ariko ibivugwa mu gika L), zirakurikizwa ariko hahinduwe ibigomba guhinduka ku birebana no gufata ubuhamya budasanzwe, haseguriwe ibi bikurikira:

i) umucamanza umwe rukumbi afite ububasha bwose nk'ubw'Urugereko rwa Mbere rw'Iremezo, cyangwa nk'ubw'umucamanza umwe rukumbi mu manza zirebana n'ibivugwa mu gika cya kane cy'Ingingo ya mbere ya Sitati ;

ii) avoka w'agateganyo afite uburenganzira n'inshingano bimwe nk'ibya avoka wunganira uregwa ;

iii) guhererekanya ibimenyetso biteganywa n'Ingingo ya 71 A i) na ii) bikorwa mu gihe cyagenwe n'umucamanza umwe rukumbi ;

iv)ubuhamya budasanze bufatirwa mu muhezo;

v) uretse ubundi buryo ubuhamya bufatwamo, ubuhamya budasanze bufatirwa kandi no ku byuma bifata amajwi n'amashusho, keretse, kubera impamvu zidasanzwe, uwo muhango uramutse ubereye ahantu hataba ibyo byuma cyangwa bidashoboka ko bikoreshwa kubera izindi mpamvu. Ibintu byose byafatiweho ubuhamya budasanze bibikwa na Gerefiye, hakurikijwe ibivugwa mu Ngingo ya 95.

K)Iyo umwe mu baburanyi afite ubuhamya bwanditse yifuza gushyira muri dosiye hashingiwe ku Ngingo ya 110, umucamanza umwe rukumbi abanza kureba, iyo bibaye ngombwa, niba umutangabuhamya agomba kwitaba kugira ngo abazwe ibibazo binyomoza cyangwa niba yasaba Gerefiye gukora ibiteganywa n'Ingingo ya 110 B) i) **a) b).**

L) Ibimenyetso gihamya byakoreshejwe mu ibazwa ry'abatangabuhamya n'ubuhamya bwanditse ibaza rinyomoza ryashingiyeho hakurikijwe igika K) cyangwa Ingingo ya 111 bihabwa inomeru y'agateganyo kandi bishyirwa muri dosiye hakurikijwe ibivugwa mu Ngingo ya 95.

M)Iyo nyuma habaye urubanza rw'uregwa mu Rugereko rwa Mbere rw'Iremezo cyangwa imbere y'umucamanza umwe rukumbi, Gerefiye ashyikiriza bidatinze ababuranyi kopi za dosiye y'ubuhamya budasanze hamwe n'ibimenyetso gihamya byashyizwe muri iyo dosiye. Bisabwe n'umwe mu baburanyi, Urugereko rwa Mbere rw'Iremezo cyangwa umucamanza umwe rukumbi bashobora kwakira ubuhamya budasanze n'ibimenyetso gihamya biri muri dosiye iyo rusanga bifite aho bihuriye n'urubanza kandi agaciro byahabwa karenze uko byabangamira umuburanyi runaka.

N)Hatitawe ku bivugwa mu gika M), ubuhamya budasanze bushobora kwakirwa nk'ikimenyetso mu mwanya w'ubutanze n'umutangabuhamya imbona nkubone mu rukiko iyo gusa:

i) umuburanyi wundi atarwanyije ko bwakirwa ; cyangwa

ii) hagomba gukurikizwa Ingingo ya 110 A) ; cyangwa

- iii) Urugereko rwemera rwose ko umuntu watanze ubwo buhamya yapfuye, adashobora kongera kuboneka kabone n'iyi wakora ibishoboka mu buryo bushyize mu gaciro, adashobora gutanga ubuhamya mu magambo kubera ikibazo cy'amagara ye byaba ku mubiri cyangwa mu mutwe, cyangwa kubera impamvu zidasanzwe akaba adashaka kwitaba Urukiko kubera iterabwoba n'ibikangisho yashyizweho; kandi
- iv) bikoze mu kurengera inyungu z'ubutabera.

Ingigo ya 79

Ingoboka mbanzizarubanza

A) Ingoboka mbanzizarubanza ari zo:

i) ingoboka y'iburabubasha;

ii) ingoboka inenga imiterere y'inwandiko y'ibirego;

iii) ingoboka igamije gutandukanya ibirego byashyizwe hamwe hakurikijwe Ingigo ya 49 A) y'aya Mategeko, cyangwa se gutandukanya imanza hakurikijwe Ingigo ya 97 B); cyangwa

iv) ingoboka ibyutsa ikibazo cyo kwangirwa kugenerwa avoka wasabwe hakurikijwe Ingigo ya 43 C) ~~zigomba gutangwa mu nyandiko kandi mu gihe kitarenze iminsi mirongo itatu uhereye ku muni Porokireri yagerejeho Ubwunganizi inwandiko zose n'ubuhamya bwanditse nk'uko biteganywa n'Ingigo ya 71 A) i). Urugereko rufata icyemezo kuri izo ngoboka mu gihe kitarenze iminsi mirongo itandatu uhereye ku muni zatangiweho, ariko ibyo ari byo byose mbere yo gutangira iburanisha ritangwamo imyanzuro yo mu ikubitiro mu magambo iteganywa n'Ingigo ya 100. Haseguriwe icyemezo cyose cyafatwa n'Urugereko rwa Mbere rw'Iremezo, iyo uregwa atahisemo avoka uhoraho wo kumwunganira cyangwa iyo atagenewe umwunganira ku buntu, cyangwa iyo atanditse amenyekanisha ko aziburanira hakurikijwe Ingigo ya 43 F), igihe cy'iminsi mirongo itatu gitangira kubarwa uhereye ku muni avoka uhoraho wunganira uregwa yashyiriweho, kabone n'ubwo Ubwunganizi bwaba bwaramenye shejwe inwandiko n'ibimenyetso hakurikijwe Ingigo ya 71 A) i).~~

zigomba gutangwa mu nyandiko kandi mu gihe kitarenze iminsi mirongo itatu uhereye ku muni Porokireri yagerejeho Ubwunganizi inwandiko zose n'ubuhamya bwanditse nk'uko biteganywa n'Ingigo ya 71 A) i). Urugereko rufata icyemezo kuri izo ngoboka mu gihe kitarenze iminsi mirongo itandatu uhereye ku muni zatangiweho, ariko ibyo ari byo byose mbere yo gutangira iburanisha ritangwamo imyanzuro yo mu ikubitiro mu magambo iteganywa n'Ingigo ya 100. Haseguriwe icyemezo cyose cyafatwa n'Urugereko rwa Mbere rw'Iremezo, iyo uregwa atahisemo avoka uhoraho wo kumwunganira cyangwa iyo atagenewe umwunganira ku buntu, cyangwa iyo atanditse amenyekanisha ko aziburanira hakurikijwe Ingigo ya 43 F), igihe cy'iminsi mirongo itatu

gitangira kubarwa uherye ku muni avoka uhoraho wunganira uregwa yashyiriweho, kabone n'ubwo Ubwunganizi bwaba bwaramenyeshewe inyandiko n'ibimenyetso hakurikijwe Ingingo ya 71 A) i).

B) Ibyemezo bifashwe ku ngoboka mbanzirizarubanza ntibishobora kujurirwa mu gihe urubanza rukiburanishwa, uretse:

- i) ibyerekeranye n'ingoboka z'iburabubasha;
- ii) iyo Urugereko rwa Mbere rw'Iremezo rwemeye ko ubujurire bukorwa, rumaze kubona ko icyemezo cyarwo kirebana n'ikibazo gishobora kubangamira bikomeye imikirize y'urubanza ku buryo bwihuse kandi bubonye, cyangwa se gishobora kugira ingaruka ku mikirize y'urubanza rwa burundu, kandi rubona ko Urugereko rw'Ubujurire ruramutse rukemuye izo mpaka ku buryo budasubirwaho byatuma, ku buryo bugaragara, imiburanishirize yihuta kurushaho.

C) Icyifuzo gisaba kwemererwa kujurira kivugwa mu gika B) ii) gitangwa mu gihe kitarenze iminsi irindwi uherye ku muni icyemezo kinengwa cyafatiweho. Iyo icyo cyemezo cyafashwe mu magambo gusa, igihe gitangira kubarwa uherye ku muni icyo cyemezo cyatangarijweho mu magambo, keretse iyo:

- i) umuburanyi utishimiye icyo cyemezo atari ahari cyangwa atari ahagarariwe igihe cyatangazwaga; iyo bimeze gutyo, igihe gitangira kubarwa uherye ku muni umuburanyi yamenyesherejweho icyo cyemezo ashaka kujuririra; cyangwa
- ii) Urugereko rwa Mbere rw'Iremezo rwasobanuye ko icyemezo cyanditse kizatangwa nyuma. Iyo bimeze gutyo, igihe gitangira kubarwa uherye ku muni icyemezo cyanditse gitangiweho.

D) Ku byerekeranye n'ibivugwa mu bika A) i) na B) i) by'iyi Ngingo, ingoboka y'iburabubasha yemewe ni ibyutsa gusa ibibazo binenga ko inyandiko y'ibirego ikubiyemo ibirego bitari mu bubasha bwa MICT bushingiye ku byaha byakozwe, ku hantu byakorewe, ku gihe byakorewe no ku bantu babikoze, nk'uko buvugwa mu Ngingo ya mbere ya Sitati.

Ingingo ya 155

Gushyira ahagaragara amadosiye n'ibimenyetso Urukiko rwari rwarabitse mu ibanga

A) Iyo dosiye y'urubanza yarangiye burundu Gerefiye amenyesha Perezida n'Inama Ishinzwe Amahoro ku Isi ko iyo dosiye igejeje igihe cyo gushyirwa ahagaragara.

B) Iyo Perezida amaze kubimenyeshwa hakurikijwe igika A), ashobora gushyiraho umucamanza umwe rukumbi usuzuma dosiye n'ibimenyetso kugira ngo arebe niba hashobora gufatwa icyemezo cyo gushyira ahagaragara dosiye yose uko yakabaye cyangwa igice cyayo n'ibimenyetso byose cyangwa se bimwe muri byo. Kugira ngo hemezwe uko imanza zarangiye zizagenda zikurikirana mu gushyirwa ahagaragara, Perezida yita ku bintu byose birebana na zo, hanakubiyemo ibyihariye bikenewe n'inkiko zo mu cyahoze ari Yugosilaviya n'izo mu Rwanda.

C) Umucamanza umwe rukumbi ateguka ko idosiye yose uko yakabaye cyangwa igice cyayo n'ibimenyetso byose cyangwa bimwe muri byo bishyirwa ahagaragara iyo impamvu zatumye bigirwa ibanga zitakiriho. Icyemezo gifashwe hashingiwe kuri iki gika gitangira kubahirizwa hashize amezi ane uhereye ku itariki cyatangiweho.

D) Umucamanza umwe rukumbi afata icyemezo ashingiye ku gika C) iyo gusa abona ko hakozwe ibishoboka byose — binyujijwe ku Biro bya Gerefiye, iyo bibaye ngombwa — kugira ngo habeho gushyikirana na:

i) abakorewe ibyaha, abatangabuhamya cyangwa abantu bafitanye amasano cyangwa bashyize hamwe na bo ;

ii) Ibihugu cyangwa Imiryango byasabye ko hafatwa icyo cyemezo hashingiwe ku Ngingo ya 56 cyangwa iya 76 z'aya Mategeko, cyangwa ku Ngingo zisa n'izo zo mu Mategeko ya TPIY cyangwa ya TPIR, ~~kugira ngo agezweho amakuru y'ingenzi yamufasha mu gukemura ikibazo cyo gushyira ahagaragara ibikubiye muri dosiye.~~

kugira ngo agezweho amakuru v'ingenzi yamufasha mu gukemura ikibazo cyo gushyira ahagaragara ibikubiye muri dosiye.

E) Iyo akurikiza iyi Ngingo, umucamanza umwe rukumbi :

i) azirikana uko bikwiye ibirebana no kurinda umutekano w'abakorewe ibyaha n'uw'abatangabuhamya;

ii) ntabangamira icyemezo na kimwe cyafashwe mu rubanza rwarangiye hashingiwe ku Ngingo ya 56 cyangwa iya 76 z'aya Mategeko, cyangwa ku Ngingo zisa n'izo zo mu Mategeko ya TPIY cyangwa ya TPIR, iyo urebwa n'icyo kibazo atabyemeye ku buryo bweruye; nta n'ubwo ashobora gutegeka ko hashyirwa ahagaragara inyandiko zatanzwe haseguriwe ibivugwa mu Ngingo ya 76 y'aya Mategeko cyangwa mu Ngingo zisa n'izo zo mu Mategeko ya TPIY cyangwa ya TPIR; kandi

iii) ashobora gusaba ababuranyi mu rubanza rwarangiye cyangwa abandi bantu gutanga imyanzuro kuri icyo kibazo, iyo abona ko bikwiye kandi ari ngombwa.

F) Ku birebana n'iyi Ngingo, iyo bavuga « abandi bantu », hashobora kuba hakubiyemo n'Igihugu cyangwa umuryango byasabye ko icyemezo gifatwa hashingiwe ku Ngingo ya 56 cyangwa iya 76 z'aya Mategeko, cyangwa ku Ngingo zisa n'izo zo mu Mategeko ya TPIY cyangwa ya TPIR, kimwe n'abakorewe ibyaha, abatangabuhamya cyangwa abantu bafitanye amasano cyangwa basangiye inyungu na bo.

G) Umuburanyi cyangwa abandi bantu barebwa ku buryo butaziguye n'icyemezo cyafashwe hashingiwe ku gika C) cy'iyi Ngingo bashobora, mu gihe kitarenze ameze ane uherye ku munsu icyo cyemezo cyafatiweho, gusaba Urugereko rw'Ubujurire kugisuzuma. Urugereko rw'Ubujurire rushobora gukurikiza ibivugwa mu Ngingo ya 134 iyo rusuzuma ibyifuzo byatanzwe hashingiwe kuri iyi Ngingo, ariko hahinduwe ibigomba guhinduka.

H) Gerefiye ashinzwe kurangiza icyemezo icyo ari cyo cyose gitegeka ko amadosiye ashirwa ahagaragara. Ashinzwe kandi ibikorwa byose birebana no gushyira ibimenyetso bya ngombwa ku madosiye yashyizwe ahagaragara kugira ngo agaragaze ko urwego rw'ibanga yari abitswemo rwahindutse, itariki yashyiriweho ahagaragara, n'uwategetse ko ayo madosiye ashirwa ahagaragara.